

Granskning av tillämpning av barnkonventionen

Rapport

Helsingborgs stad

KPMG AB

2021-11-23

Antal sidor 29

Antal bilagor 3

Helsingborgs stad
Granskning av tillämpning av barnkonventionen

2021-11-23

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Övergripande målsättningar och styrdokument	7
3.2	Övergripande organisation avseende barnrättsarbetet	9
3.3	Arbetsformer för tillämpning av barnkonventionen	10
3.4	Utbildningsinsatser	19
3.5	Uppföljning, återrapportering och kommunstyrelsens uppsiktsplikt	21
4	Slutsats och rekommendationer	24
A	Bilagor	27

1 Sammanfattning

KPMG har av Helsingborgs stadsrevision fått i uppdrag att granska tillämpningen av barnkonventionen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och ett urval av nämnderna har en ändamålsenlig ledning, styrning och uppföljning av verksamheterna utifrån ett barnperspektiv. Vidare syftar granskningen till att bedöma om nämnderna säkerställer att barnkonventionen tillämpas i verksamheterna.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna inte fullt ut har en ändamålsenlig ledning, styrning och uppföljning av verksamheterna utifrån ett barnperspektiv. Undantag är socialnämnden som i högre utsträckning än övriga granskade nämnder/styrelse har säkerställt att barnrättsperspektivet tillvaratas i verksamheten. Vi bedömer därtill att granskade nämnder/styrelse i varierande grad säkerställer att barnkonventionen tillämpas i verksamheterna. Vi kan dock konstatera att det pågår ett aktivt och framåtsyftande utvecklingsarbete inom staden i syfte att stärka barnkonventionens tillämpning i verksamheterna.

Vi noterar att kommunfullmäktige har antagit två stadsövergripande styrdokument, *Livskvalitetsprogrammet* och *Plan för lika möjligheter 2017–2020*, som har bäring på barn och ungas delaktighet samt inflytande. Däremot saknas styrdokument som specifikt säkerställer implementeringen av barnkonventionen i stadens verksamheter. Vi gör bedömningen att det saknas tydliga målsättningar och styrdokument på kommunövergripande och nämnds/styrelsenivå som säkerställer barnkonventionens tillämpning i Helsingborgs stad.

Helsingborgs stads kommunövergripande barnrättsnätverk bedriver utvecklingsarbete kopplat till implementeringen av barnkonventionen, utbildar förvaltningarna och nämnderna gällande barnrättsperspektivet samt framarbetar stödmaterial för tillämpning av barnkonventionen inför beslut, exempelvis barnkonsekvensanalys.

Utifrån nämndernas grunduppdrag och speciallagstiftningar, gör vi bedömningen att perspektiven barn och ungas rättigheter, delaktighet och inflytande på olika sätt införlivas i granskade nämnders arbetsformer. I vilken utsträckning som nämnderna säkerställer att barnkonventionen tillämpas i verksamheterna och att barnrättsperspektivet utgör en systematisk del i arbets- och beslutsformer varierar dock. Vid tidpunkten för granskningen har ingen förvaltning börjat tillämpa metoden för barnkonsekvensanalyser i bred utsträckning inför beslut. Vi gör även bedömningen att barnrättsstrategernas uppdrag inom förvaltningarna i stor utsträckning är otydliga och varierar utifrån nämndernas olika ambition och prioritering av arbetet. Vidare noterar vi att förvaltningarna i varierande grad nyttjar barnrättsstrategernas kunskap och expertis på förvaltningsövergripande nivå.

Vi bedömer att granskade nämnder har kommit olika långt avseende utbildningsinsatser gällande barnkonventionen och dess tillämpning för nämnd/styrelse och verksamhetens medarbetare. Vi noterar att flertalet nämnder inte har sett över vilka utbildningsbehov som finns hos medarbetare och ledamöter gällande barnkonventionen. På så vis gör vi bedömningen att det inte har genomförts fullt

Helsingborgs stad

Granskning av tillämpning av barnkonventionen

2021-11-23

tillräckliga utbildningsinsatser om barnkonventionen och dess tillämpning för samtliga granskade nämnder/styrelsen och deras verksamheter.

Slutligen bedömer vi att det saknas tillräcklig och systematisk uppföljning och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen. Detta både på kommunövergripande nivå och i samtliga granskade nämnder/styrelse, med undantag för socialnämnden. Eftersom det saknas uppföljning av barnrättsarbetet på kommunövergripande nivå gör vi bedömningen att kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt kan stärka sin uppföljning av hur berörda nämnder säkerställer barnkonventionens tillämpning. Vidare kan kommunstyrelsen stärka uppföljningen av huruvida insatta åtgärder har haft avsedd effekt.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **kommunstyrelsen** att:

- Utveckla styrdokument som tydliggör hur barnkonventionen ska implementeras i stadens verksamheter.
- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och styrelsenivå.
- Säkerställa att uppdraget för kommunstyrelsens barnrättsstrateger tydliggörs.
- Se över behovet av utbildning för kommunstyrelsens medarbetare och ledamöter avseende tillämpning av barnkonventionen.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.
- Utifrån sin uppsiktsplikt följa upp hur nämnderna säkerställer barnkonventionens tillämpning samt om insatta åtgärder har haft avsedd effekt.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **barn- och utbildningsnämnden** att:

- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämndsnivå.
- Säkerställa att uppdraget för nämndens barnrättsstrateger tydliggörs och samordnas utifrån förvaltningens övergripande arbete i barnrättsfrågor.
- Se över behovet av utbildning för nämndens medarbetare avseende tillämpning av barnkonventionen.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.

2021-11-23

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **idrotts- och fritidsnämnden** att:

- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämndsnivå.
- Säkerställa att uppdraget för nämndens barnrättsstrateger tydliggörs och samordnas utifrån förvaltningens övergripande arbete i barnrättsfrågor.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **socialnämnden** att:

- Följa upp att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämndsnivå i enlighet med framtagna strategier.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **stadsbyggnadsnämnden** att:

- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämndsnivå.
- Säkerställa att uppdraget för nämndens barnrättsstrateger tydliggörs och samordnas utifrån förvaltningens övergripande arbete i barnrättsfrågor.
- Se över behovet av utbildning för nämndens medarbetare och ledamöter avseende tillämpning av barnkonventionen.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.

2 Bakgrund

Barnkonventionen har sedan den antogs 1990 varit juridisk bindande för Sverige. Den 1 januari 2020 fick barnkonventionen status som svensk lag. Att göra barnkonventionen till lag bidrar till att synliggöra barns rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet. Målet är att barn ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

På sju av Helsingborgs förvaltningar finns totalt 39 barnrättsstrategier. Barnrättsstrategerna arbetar för att stärka barns rättigheter inom stadens olika verksamheter. Främst genom att sprida kunskap och ta fram verktyg och metoder för arbetet.

Revisorsgrupperna 1 och 2 har i sin revisionsplan 2021 beslutat att granska om kommunstyrelsen och nämnderna har implementerat barnkonventionen för att stärka barnets rättigheter på ett tillfredsställande sätt.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna har en ändamålsenlig ledning, styrning och uppföljning av verksamheterna utifrån ett barnperspektiv. Vidare syftar granskningen till att bedöma om nämnderna säkerställer att barnkonventionen tillämpas i verksamheterna.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Finns tydliga och aktuella styrdokument och målsättningar inom berörda nämnder/styrelse som säkerställer barnkonventionens tillämpning?
- Har berörda nämnder/styrelse säkerställt att barnrättsperspektivet införlivas i arbetsformer, beslut och åtgärder som berör barn och unga?
- Har tillräckliga utbildningsinsatser genomförts om barnkonventionen och dess tillämpning hos berörda nämnder/styrelse och i deras verksamheter?
- Har berörda nämnder/styrelse tillräcklig uppföljning och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen?
- Har kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt genomfört uppföljning av hur berörda nämnder säkerställer barnkonventionens tillämpning och om insatta insatser har haft avsedd effekt?

Granskningen avgränsas till att beröra kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, idrotts- och fritidsnämnden, socialnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om nämnder och styrelse uppfyller:

2021-11-23

- Barnkonventionen¹
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av årsredovisning 2020, Plan för mål och ekonomi 2021, Livskvalitetsprogram, Plan för lika möjligheter 2017-2020, uppföljningsrapport Plan för lika möjligheter 2017-2020, Barnrättsstrateg i Helsingborgs stad, stöd för att genomföra en barnhearing, redovisning av uppdrag att genomföra en barnhearing, stöd i att göra en barnkonsekvensanalys, checklista barnkonventionen, social konsekvensbedömning i kris, socialförvaltningens strategi för barnrättsarbetet 2021, barnchecklista – vuxenverksamheten, socialnämndens uppföljning av intern kontroll 2020 och plan för intern kontroll 2021, rutin/regler i Ungt inflytande, kvalitetsrapporter för förskola, grundskola samt gymnasium, för stadsledningsförvaltningen, socialförvaltningen, Helsingborgs stads skolor, öppen fritidsverksamhet samt stadsbyggnadsförvaltningen.
- Intervjuer med barnrättsstrateger för samtliga granskade nämnder, samhällsstrateg för social hållbarhet på stadsledningsförvaltningen, chefscontroller och projektledare på skol- och fritidsförvaltningen, kvalitetschef på socialförvaltningen samt avdelningschef för stöd och utveckling på stadsbyggnadsförvaltningen.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

---

¹ Se bilaga 1 för ytterligare information om barnkonventionen.

3 Resultat av granskningen

3.1 Övergripande målsättningar och styrdokument

3.1.1 Målsättningar

Kommunfullmäktige fattade den 26 mars 2014 beslut om en strategi för hur barnkonventionen skulle förverkligas i Helsingborgs stad. Strategin angav att varje nämnd och styrelse fick i uppdrag att:

- Ta fram de förbättringsområden inom ansvarsområdet där barnperspektivet behöver stärkas.
- Ta fram aktiviteter för hur detta ska ske och arbeta in dessa i styrkortet.

Vid intervju med samhällsstrategen för social hållbarhet på stadsledningsförvaltningen framgår att denne har eftersökt huruvida fullmäktiges beslut från 2014 har följts upp men inte fått något svar. På så vis är beslutet enligt uppgift inget som nämnderna förhåller sig till vid tidpunkten för granskningen.

Av *Plan för mål och ekonomi 2021* framgår varken fullmäktigemål eller nämnds/styrelsemål för kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, idrotts- och fritidsnämnden, socialnämnden eller stadsbyggnadsnämnden som har direkt bäring på barnkonventionen eller barnets rätt till delaktighet och inflytande.

Däremot utgör delaktighet och medskapande en del av *socialnämndens* inriktning för 2021: *"Stödet till barn, unga och vuxna ska utvecklas genom invånarnas delaktighet och medskapande för att möjliggöra en kunskapsbaserad socialtjänst."* Vidare utgör barn och unga ett av socialnämndens prioriterade områden 2021. I socialförvaltningens verksamhetsplan 2021 framgår *"Barnkonventionen är lag sedan 1 januari 2020 och kunskap om barns delaktighet och rättigheter ska finnas och användas i allt vårt arbete."* Vidare framgår att socialförvaltningen under året ska genomföra en barnrevision i syfte att granska hur socialförvaltningen tillvaratar barns rättigheter. Detta med stöd av socialförvaltningens barnrättsstrategier.

Inkludering utgör ett av *stadsbyggnadsnämndens* prioriterade områden 2021. I stadsbyggnadsförvaltningens verksamhetsplan 2021 framgår att sedan 1 januari 2020 ska stadsbyggnadsförvaltningen ta barn och ungas perspektiv i extra beaktande eftersom barnkonventionen blivit en del av svensk lag.

3.1.2 Styrdokument

Kommunfullmäktige har antagit ett *Livskvalitetsprogram* för Helsingborgs stad². Bland programmets viljeinriktningar och prioriteringar framgår att staden vill skapa delaktighet för samtliga medborgare. Bland annat ska barn och unga genom sitt engagemang och delaktighet få ta plats och bidra till en positiv utveckling för Helsingborg. Detta ska uppnås genom att se till barn och ungas perspektiv:

---

² Antaget av kommunfullmäktige 2016-01-26.

”Barn i Helsingborg ska bli hörda, sedda och lyssnade till, och respekterade utifrån sina rättigheter och behov. Det ska vara tryggt att växa upp i Helsingborg, och inga barn ska sakna förutsättningar för en god uppväxt. Vi ska arbeta för att alla barn har möjligheter att utvecklas, och får den hjälp och det stöd de behöver för att kunna delta i samhället.”

Utifrån denna inriktning har fyra prioriterade områden framarbetats, se bilaga 2. Vid tidpunkten för granskningen finns ett förslag till aktualisering av *Livskvalitetsprogrammet* som fullmäktige förväntas fatta beslut om i december 2021.

Kommunfullmäktige har även fattat beslut om en *Plan för lika möjligheter 2017–2020*³ som bygger på *Livskvalitetsprogrammet*. Av planen framgår att samverkan inom staden och med andra aktörer ska öka i syfte att uppmuntra möten, dialog och aktiviteter som främjar lika möjligheter i Helsingborg. Att vidareutveckla dialogen med barn och unga samt tillvarata deras initiativ och engagemang uppges som förslag på tillvägagångssätt för att uppnå detta syfte. Vidare framgår att Helsingborg ska göras tillgängligt och inkluderande. Förslag på tillvägagångssätt för att uppnå detta är bland annat att utforma miljöer utifrån barnets perspektiv.

Vid tidpunkten för granskningen har planens giltighetstid löpt ut och avdelningen för strategisk samhällsutveckling vid stadsledningsförvaltningen arbetar med en ny version som ska gå ut på remiss under hösten 2021.

Vid granskning av samtliga granskade nämnder och styrelsens reglementen framgår inga skrivningar som har bäring på barnrättsperspektivet⁴.

3.1.3 Bedömning

Vi konstaterar att kommunfullmäktige 2014 antog en strategi för hur barnkonventionen skulle förverkligas i Helsingborgs stad och gav nämnderna samt styrelsen i uppdrag att identifiera förbättringsområden inom respektive ansvarsområde där barnperspektivet behövde stärkas samt framarbeta aktiviteter för hur detta skulle ske. Utifrån genomförd granskning kan vi inte verifiera huruvida fullmäktiges uppdrag till styrelsen och nämnderna har verkställts och följts upp. Vidare saknas spårbarhet som visar hur kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt säkerställt att nämnderna fullgjort sina uppdrag. Sammantaget gör vi bedömningen att styr- och uppföljningsarbetet utifrån nämndernas tilldelade uppdrag kan stärkas.

Vi bedömer att det saknas tydliga målsättningar, både på kommunövergripande nivå och på nämnds/styrelsenivå, som säkerställer barnkonventionens tillämpning i Helsingborgs stad. Vi noterar däremot att barnkonventionen nämns i stadsbyggnadsförvaltningens och socialförvaltningens verksamhetsplaner för 2021.

Vi konstaterar att kommunfullmäktige har antagit ett *Livskvalitetsprogram* där stadens långsiktiga anvisningar gällande delaktighet framgår. Vidare har kommunfullmäktige även beslutat om *Plan för lika möjligheter 2017–2020* som konkretiserar tillvägagångssättet för att uppnå *Livskvalitetsprogrammets* ambition. I båda styrdokumenterna identifieras barn och unga som centrala målgrupper. Däremot har

³ Beslutad av kommunfullmäktige 2017-01-24.

⁴ Ett barnrättsperspektiv innebär att säkerställa barnets rättigheter i åtgärder och beslut som rör barn. Källa: Regeringens proposition 2009/10:232 *Strategi för att stärka barnets rättigheter*.

fullmäktige inte fattat beslut om ett stadsövergripande styrdokument som säkerställer implementering av barnkonventionen och att barnets rättigheter tillvaratas. Hos granskade nämnder saknas även uttalade planer/strategier som tydliggör hur stadens övergripande *Livskvalitetsprogram* utifrån perspektivet barn och unga ska uppnås.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att det saknas tydliga målsättningar och styrdokument som säkerställer barnkonventionens tillämpning och att barnets rättigheter tillgodoses inom respektive nämnd.

3.2 Övergripande organisation avseende barnrättsarbetet

3.2.1 Barnrättsnätverket

För att stödja och driva på arbetet för barnets rättigheter i Helsingborgs stad samordnar stadsledningsförvaltningen genom samhällsstrategen för social hållbarhet, ett nätverk för barnrättsstrategerna. Barnrättsstrateg är enligt Helsingborgs stads definition den som gått barnrättsstrategutbildningen "FN:s konvention om barnets rättigheter i teori och svensk praktik" via Kommunerna i Skåne. Av de 39 utbildade barnrättsstrategerna är 24 aktiva i barnrättsnätverket. Varje förvaltning avgör själv vem som ska vara barnrättsstrateg och vilken funktion barnrättsstrategen ska ha. Nätverket för barnrättsstrateger har dock upprättat ett dokument som beskriver rollen som barnrättsstrateg i Helsingborgs stad. Av dokumentet framgår på vilket sätt en barnrättsstrateg ska stödja och utveckla arbetet för att staden ska säkra barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Enligt samordnaren för det stadsövergripande barnrättsnätverket har nätverket under de senaste åren utvecklats mot att barnrättsstrategerna i större utsträckning genomför insatser tillsammans. Tidigare var barnrättsstrategerna enligt uppgift ensamma i sina roller ute på förvaltningarna och upplevde att de hade otydliga roller och olika mandat. Under de senaste åren har nätverket arbetat enligt en struktur med ett planeringsseminarium under hösten då nätverket diskuterar identifierade utmaningar i förvaltningarna och gemensamt i staden. En årsagenda har framarbetats för nätverket där utvecklingsområden för året framgår.

3.2.2 Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys är en prövning av barnets bästa och en metod för att ta fram ett beslutsunderlag. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan beslutsfattare arbeta systematiskt och vara säkra på att barnrättsperspektivet tillvaratas i besluten. En barnkonsekvensanalys kan till exempel utgöra ett underlag till en tjänsteskrivelse eller i ett projekt.

Samordnaren för barnrättsnätverket har tillsammans med barnrättsnätverket identifierat brister gällande barnkonsekvensanalyser inför beslut inom staden, både på förvaltnings- och nämndsnivå. På så vis har nätverket under de senaste åren fokuserat på att framarbeta ett stödmaterial för barnkonsekvensanalyser. Arbetet med att implementera barnkonsekvensanalyser har inletts med utbildning av barnrättsstrategerna och att nätverket har testat att genomföra en barnkonsekvensanalys inom kulturskolan. Nästa steg är enligt uppgift att

2021-11-23

barnrättsstrategerna ska genomföra barnkonsekvensanalyser i respektive förvaltning. Samordnaren har gett samtliga barnrättsstrateger i uppgift att hitta ett case där barnkonsekvensanalys ska testas. Utmaningen uppges dock vara att barnrättsstrategerna ibland arbetar i roller långt ifrån förvaltningens analysarbete och på så vis saknar kopplingen till centrala beslutsprocesser. Vidare uppges utmaningen vara att det inte finns en tydlig efterfrågan på barnkonsekvensanalys som en del i beslutsunderlag.

Nätverket har framarbetat stödmaterial som finns tillgängligt på stadens hemsida men respektive förvaltning väljer huruvida de vill använda strukturmaterialet. En rutin har framarbetats som stöd för genomförande av barnkonsekvensanalys. Utöver detta har en checklista utarbetats som bidrar till att undersöka om ett beslut eller åtgärd bidrar till barnets bästa. Bland materialet finns även ett dokument som benämns *Stöd vid kris*. Enligt samordnaren härstammar dokumentet från att chefer i socialförvaltningen samt barn- och utbildningsförvaltningen identifierade att det fattades beslut utan barnrättsperspektivet under Coronapandemin. Dokumentet innehåller en checklista som ska bidra till att säkerställa barnrättsperspektivet i beslut vid krissituationer. Enligt barnrättsstrategerna för stadsledningsförvaltningen är det dock oklart om dokumentet har använts.

3.2.3 Barnhearings

Stadens barnhearings utgick från ett politiskt beslut som syftade till att förhöra sig kring hur barn och unga tänker kring sin stad. Barnrättsstrategerna har arrangerat barnhearings under tre år genom att skapa demokratiska möten mellan politiker samt barn och unga. Mötena genomfördes genom att politikerna besökte förskolor och skolor. Den senaste barnhearingen genomfördes 2019. Vid tidpunkten för granskningen genomförs dock inte längre barnhearings. Detta eftersom nätverket gjorde bedömningen att inflytande för barn och unga inte uppnåddes på bästa sätt genom denna metod. Utifrån arbetet kring barnhearings upprättades en rutin kring hur barnhearings kan arrangeras som ett verktyg för nämnder som vill fatta beslut med barnens perspektiv som underlag. Verktøget har vid tidpunkten för granskningen dock inte använts av granskade nämnder.

Enligt barnrättsstrategerna på stadsledningsförvaltningen saknas vid tidpunkten för granskningen metoder för att fånga upp barns tankar och idéer utöver barnhearings. Det är enligt uppgift oklart vem som äger frågan inom staden. Av granskningen framkommer att olika initiativ genomförs inom nämndernas verksamhetsområden i syfte att skapa delaktighet och inflytande för barn och unga i frågor som berör dem. Se avsnitt 3.3.

3.3 Arbetsformer för tillämpning av barnkonventionen

3.3.1 Kommunstyrelsen

Inom stadsledningsförvaltningen finns vid tidpunkten för granskningen två barnrättsstrateger. Av genomförda intervjuer framgår att stadsledningsförvaltningen saknar ett strategiskt arbete för att införliva barnkonventionen i förvaltningens arbetsformer och beslutsprocesser. Enligt uppgift har förvaltningen inte efterfrågat stöd

2021-11-23

från det övergripande barnrättsnätverket gällande implementering av barnrättsperspektivet i förvaltningens arbetsformer. Hbg Works⁵ har däremot arbetat med hur barn och unga kan göras delaktiga i innovationssatsningar.

Vid tidpunkten för granskningen pågår arbete med att ta fram en ny *Plan för lika möjligheter*. I planen ingår åtgärder som är specifikt riktade till barn. I samband med framarbetande av den nya planen har en av barnrättsstrategerna genomfört ett möte med förvaltningsdirektören för stadsledningsförvaltningen i syfte att diskutera hur förvaltningen kan stärka arbetet med bland annat barnrätt inom förvaltningen. Resultatet av uppföljningen av den tidigare *Plan för lika möjligheter* visade på att vissa avdelningar uppvisade en låg självskattning gällande barnrättsperspektivet. På så vis pågår ett utvecklingsarbete inom förvaltningen i dessa frågor.

I utkastet till den nya *Plan för lika möjligheter* framgår bland annat att stadsledningsförvaltningen har ett samordningsansvar för samtliga åtgärder i planen. Staden ska exempelvis bli bättre på normkritisk kommunikation och i planen framgår att det är kommunikationsavdelningen som har ett samordningsansvar gällande detta. Enligt barnrättsstrategerna bidrar ett tydligare uttalat samordningsansvar kopplat till *Plan för lika möjligheter* till att bygga kompetensen inom stadsledningsförvaltningens avdelningar och att implementera barnrättsperspektivet inom den egna förvaltningen.

Barnrättsstrategerna på stadsledningsförvaltningen uppger att rollen som barnrättsstrateg ligger utöver ordinarie tjänst och på så vis avsätts inte ett visst antal timmar till rollen. Barnrättsstrategerna har valt att utbilda sig gällande barnkonventionen utan ett bakomliggande uppdrag från förvaltningen. När en av barnrättsstrategerna tillträdde i kommunen 2015 bidrog denne på eget initiativ till att samordna kommunens barnrättsstrateger i nätverket.

3.3.2 Barn- och utbildningsnämnden

Enligt chefscontrollern för skol- och fritidsförvaltningen är förvaltningens utgångspunkt att alltid arbeta enligt gällande lagar och förordningar utan särskilda checklistor eller strategier för varje enskild lag. Det innebär att förvaltningen inte har en specifik manual för hur arbetet kring barnkonventionen ska bedrivas. Chefscontrollern uppger att arbetet med att utgå från barnens bästa, i enlighet med skollagen, är en naturlig del i verksamheten och i samtliga analyser som genomförs i olika sammanhang, såväl på den enskilda skolan som på förvaltningsnivå. I olika rutiner och arbetsmoment vägs barnens bästa enligt uppgift in, exempelvis i rutiner för hur förvaltningen arbetar för att förhindra kränkande behandling eller i rutiner för hur skolval går till. Enligt chefskontrollern för skol- och fritidsförvaltningen har lagstiftningen av barnkonventionen således inte inneburit någon direkt förändring i förvaltningens arbete. Barnrättsnätverkets stödmaterial används enligt de intervjuade inte systematiskt i tjänsteskrivelser till barn- och utbildningsnämnden eller andra arbets- och beslutsprocesser.

Gällande delaktighet och inflytande lyfter chefskontrollern att skolorna arbetar med elevernas formella inflytande genom exempelvis klassråd och elevråd. Formerna för

⁵ Hbg Works är Helsingborg stads gemensamma mötesplats för innovation. På Hbg Works arbetar olika team som stöttar innovationsarbetet inom staden.

elevernas inflytande över lärandet och lärandeprocessen beror på den enskilde pedagogen och hur arbetslagen arbetar. Enligt chefscontrollern får skol- och fritidsförvaltningen stöd från två jurister som bevakar barnrättsområdet, varav en har bakgrund hos Barnombudsmannen.

3.3.2.1 **Barnrättsstrateger**

Inom skol- och fritidsförvaltningen finns ingen central tillsättning av tjänsten som barnrättsstrateg. Det är respektive chef/rektor som ansvarar för sin inre organisation och tillsätter tjänster utifrån verksamhetens behov. Totalt finns 5–6 barnrättsstrateger inom skol- och fritidsförvaltningen men det finns inte en barnrättsstrateg per verksamhetsområde. Vid tidpunkten för granskningen finns barnrättsstrateger bland annat inom elevhälsan, fritidsverksamheten, förskolan och Pedagogiskt Center. Barnrättsstrategerna för skol- och fritidsförvaltningen har i huvudsak valt att genomgå utbildningen på eget initiativ eller har utsetts av enskild rektor att delta i utbildningen. På så vis har barnrättsstrategerna inget förvaltningsövergripande uppdrag att stötta övriga verksamheter gällande barnrättsfrågor och i implementering av barnkonventionen.

Barnrättsstrategerna uppger att deras uppdrag inom ramen för rollen framförallt utgår ifrån barnrättsnätverket genom deltagande i projektgrupper och föreläsning för medarbetare i olika förvaltningar. Däribland har ett antal föreläsningar genomförts för förskolor och för hela elevhälsans personal. Det avsätts dock inte timmar av ordinarie tjänst för utförande av dessa uppdrag. Ett antal skolor har fått utbildning från barnrättsstrateger från andra förvaltningar.

Barnrättsstrategerna genomförde under våren 2021 ett möte med biträdande chef för elevhälsan för att diskutera syftet med barnrättsstrategernas roll inom förvaltningen. Enligt barnrättsstrategerna har arbetet kring tydliggörande av barnrättsstrategernas roll dock inte fortlöpt.

3.3.3 **Idrotts- och fritidsnämnden**

Inom fritidsverksamheten finns två barnrättsstrateger, varav en håller på att utbildas vid tidpunkten för granskningen. Nedan framgår beskrivning av tre initiativ/projekt som bedrivs inom fritidsverksamheten gällande ungdomsinflytande.

3.3.3.1 **Ungt inflytande**

Ungt inflytande är ett forum för ungdomar som är mellan 13–19 år där ungdomarna har möjlighet att påverka den öppna fritidsverksamheten. Inom ramen för forumet kan ungdomarna lyfta sina åsikter samt ta fram förslag på och driva olika aktiviteter tillsammans med andra ungdomar. Uppstartsmötena inom ramen för *Ungt inflytande* är öppna för alla ungdomar och arbetet leds av en fritidsledare. Ambitionen är att ungdomarna sedan ska sprida initiativtagandet vidare till andra ungdomar. Flera av stadens fritidsgårdar, mötesplatser och aktivitetshus startade under hösten 2020 upp *Ungt inflytande* i sin verksamhet. Vid tidpunkten för granskningen deltar sex enheter och enligt projektledaren är fler intresserade.

Den öppna fritidsverksamheten har enligt verksamhetsplanen som mål att 40 % av verksamheten ska vara ungdomsproducerad och projektledaren för *Ungt inflytande* fick uppdraget att starta upp projektet från fritidschefen. Vid tidpunkten för granskningen är *Ungt inflytande* ett projekt men planen är att metoden ska bli ett permanent arbetssätt. Vidare ska kopplingen mellan *Ungt inflytande* och ungdomsrådet (se avsnitt 3.3.3.2) bli tydligare.

Inom projektet har ett verktyg för ungdomsinflytande och delaktighet utvecklats som enligt projektledaren kan appliceras inom alla verksamhetsformer. En rutin för hur forumen genomförs, både för fritidsledarna och ungdomarna, har framarbetats. Biblioteksverksamheten har tagit del av *Ungt inflytande* på Instagram och trots att biblioteket är organiserade under en annan förvaltning har även de i september 2021 testat att genomföra forumet. Även socialförvaltningen har enligt uppgift uttryckt intresse för projektet.

3.3.3.2 *Ungdomsrådet*

Ungdomsrådet är ett rådgivande organ i Helsingborgs stad som lyfter ungdomars röster genom att bland annat svara på remisser. Utöver detta driver ungdomsrådet egna frågor. Rådet består av tolv ungdomsledamöter, på 15–20 år, och sju politiska ledamöter från idrott- och fritidsnämnden, barn- och utbildningsnämnden samt kommunstyrelsen. Ungdomsledamöterna och de politiska ledamöterna sammanträder tillsammans fyra gånger per år. Utöver detta har ungdomsrådet öppna möten var tredje vecka som är öppna för alla ungdomar. Enligt samordnaren för ungdomsrådet sprids information om rådet vidare till fritidsgårdarna genom projektet *Ungt inflytande*.

Rådet svarar på remisser som specifikt rör unga, exempelvis skola och utbildning. Vid tidpunkten för granskningen sker detta inte systematiskt och remisser skickas i huvudsak från ett parti. Ungdomsrådet får besöka idrott- och fritidsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden, men har enligt uppgift aldrig blivit inbjudna för att dela sina åsikter eller utgöra en del av en beredning. Enligt samordnaren upplever ungdomsrådet på så vis att de inte har något reellt inflytande.

Stadsledningsförvaltningen har däremot involverat ungdomsrådet i framarbetandet av den nya *Plan för lika möjligheter*. Samordnaren för ungdomsrådet gör dock bedömningen att återkopplingen till ungdomsrådet överlag är undermålig.

3.3.3.3 *Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Youth 2030 Movement*

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP⁶) startades upp tillsammans med Youth 2030 Movement i april 2021. Youth 2030 Movement är en rörelse av demokratiaktivister, unga ledare, barnrättskämpar och allierade vuxna. Rörelsen syftar bland annat till att skapa sammanhang där unga kan göra sina röster hörda och få påverka. Projektet som drivs genom IOP i Helsingborg syftar till att nå ut till en bredare grupp ungdomar via exempelvis gymnasiesärskolor och områden som saknar ett aktivt föreningsliv. Youth 2030 Movement bidrar med sin expertis inom projektet i form av olika

⁶ Ett IOP är en överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhällligt mål.

2021-11-23

workshopmodeller, strategiska verktyg samt kunskap och erfarenhet. Projektet utgör en del av H22:s innovationssatsning⁷.

Inom ramen för projektet har projektledaren hittills träffat sex ungdomsgrupper och genomfört workshopsmodellen *Idéverkstad*. Modellen bygger på olika påståenden att ta ställning till, exempelvis ”jag känner att det finns saker att göra i mitt närområde på fritiden”, ”jag känner att vuxna lyssnar på mig” osv. Enligt projektledaren brukar ett antal utvecklingsområden framgå tydligt efter genomförd workshop. I mötet med gymnasiesärskolans referensgrupp framgick exempelvis att de upplevde sig stå långt ifrån politiken. Detta har lett till att en politikerdag ska genomföras som ungdomarna själva sätter agendan för.

Under sommaren 2021 genomfördes insatsen ungdomsambassadörer inom ramen för IOP då ungdomar besökte olika områden och intervjuade andra ungdomar.

Ungdomarna ansvarade själva för att ta fram intervjufrågor, sammanställa svaren och lägga fram fyra Helsingborgsförslag utifrån resultatet. IOP kommer arbeta vidare med ett av förslagen tillsammans med ungdomarna.

Projektledaren för IOP har genomfört en *Idéverkstad* även med ungdomsrådet där det framgick att ungdomarna inte förstod vilket syfte ungdomsrådet har i staden. På så vis har syftet att ungdomsrådet ska utgöra processledare, utbildare samt navet för ungdomsinflytande i Helsingborgs stad arbetats fram tillsammans med IOP. IOP tillhandahåller utbildningar och workshops som ungdomarna framöver ska kunna hålla för andra ungdomar. Ett långsiktigt mål är att ungdomarna ska kunna hålla i utbildningar eller workshops med politiker och tjänstepersoner i staden, exempelvis för de nyvalda politikerna i början av nästa mandatperiod. Detta i syfte att utbilda dem gällande ungdomsinflytande. Ungdomsrådet ska inleda med att hålla i utbildning för de politiska ledamöterna i ungdomsrådet under hösten 2021.

3.3.4 Socialnämnden

Socialförvaltningen har upprättat en strategi för barnrättsarbetet⁸ som syftar till att ge riktning åt förvaltningens barnrättsarbete. Vidare beskriver den förvaltningens strategi och anger mål för 2020 med tillhörande aktiviteter. Slutligen framgår de aktiviteter som ska ske på längre sikt. Strategin har under 2021 reviderats⁹ och utökats med ytterligare mål och aktiviteter för 2021. Se bilaga 3 för socialförvaltningens mål för barnrättsarbetet 2020 och 2021.

2014 tog socialförvaltningens barnrättstrategier kontakt med förvaltningsledningen i syfte att förhöra sig kring hur rollen som barnrättstrateg skulle nyttjas inom förvaltningen. 2015 tog verksamhetschefen för gemensamma resurser beslut om att samtliga medarbetare inom avdelningen skulle utbildas gällande barnkonventionen. När förvaltningens barnrättsstrategier hösten 2017 organiserade sig i en förvaltningsövergripande grupp låg fokus på utbildning av medarbetarna. Under 2019 togs beslut om att gruppen skulle ha en barnrättssamordnare och bestå av åtta

⁷ H22 är Helsingborg stads välfärdssatsning med syftet att utveckla morgondagens lösningar för en ökad livskvalitet i en smartare och mer hållbar stad.

⁸ Daterad 2020-02-25.

⁹ Daterad 2021-04-28.

barnrättsstrategier med representation från förvaltningens samtliga verksamhetsområden. Barnrättssamordnaren bistår barnrättstrategerna kring hur de kan påverka förvaltningens arbete i barnrättsfrågorna och driver gruppens arbete framåt.

Barnrättssamordnaren sammankallar barnrättsstrategerna till ett avstämningsmöte en gång per månad och stämmer av planeringen för gruppen. Barnrättssamordnaren har avsatt 120 tkr i budget för 2020 för att barnrättsstrategerna ska kunna utbilda förvaltningen och köpa material. Barnrättsstrategerna håller däremot själva i mötena. Barnrättssamordnaren rapporterar sedan vidare till förvaltningsledningen.

3.3.4.1 Barnrättsstrategier

Vid tidpunkten för granskningen driver barnrättstrategerna ett förvaltningsövergripande arbete som utgår ifrån socialförvaltningens barnrättsstrategi. Barnrättsstrategerna genomgår en mer omfattande utbildning än förvaltningens övriga medarbetare och ansvarar för att förmedla kunskap samt stödja verksamheten i utvecklandet av barnrättsfrågor.

Barnrättsstrategerna håller i utbildning för förvaltningen cirka två gånger per halvår. Under 2021 har barnrättstrategerna fokuserat på att hitta formerna för hur barnkonsekvensanalyser kan implementeras. Målet är att barnkonsekvensanalys ska bli en naturlig del inför beslutsfattande. Genomförande av barnkonsekvensanalyser har varit en punkt under förvaltningens ledarforum i september 2021. Vidare är planen att internbudgeten 2022 ska innehålla en barnkonsekvensanalys. De barnrättsstrategier som vid tidpunkten för granskningen genomgår utbildningen genomför en undersökning gällande barnets möjligheter att göra sin röst hörd under Coronapandemin.

Socialförvaltningens barnrättsstrategier har rollen som barnrättsstrateg utöver ordinarie tjänst. Samtliga barnrättsstrategier har förankrat sitt uppdrag hos närmsta chef, som är väl införstådd med uppdraget.

3.3.4.2 Barnkonsekvensanalys

Barnrättstrategerna har själva testat att genomföra två barnkonsekvensanalyser, varav en kopplad till Coronapandemin där barnrättstrategerna har analyserat hur restriktionerna har påverkat barns rätt till delaktighet och inflytande. Analysen genomfördes genom en enkät till enheterna och har resulterat i förslag på åtgärder. Barnrättstrategerna använder sig av mallen för barnkonsekvensanalys som framarbetats av barnrättsnätverket. Den andra barnkonsekvensanalysen rör en omorganisation, som beslutades 2019, och gäller barn, unga, familj samt utredning/uppföljning. Inför beslutet 2019 genomfördes inte en barnkonsekvensanalys. Omorganisationen är vid tidpunkten för granskningen pågående och barnkonsekvensanalysen ska bidra till att uppmärksamma risker utifrån barns rättigheter och eventuella behov av kompensatoriska åtgärder.

Barnrättstrategerna har även fört diskussioner kring skillnaden mellan en barnkonsekvensanalys, en prövning av barnets bästa och en checklista. Enligt uppgift ska barnkonsekvensanalys genomföras i övergripande frågor och en prövning av

2021-11-23

barnets bästa i enskilda ärenden. Utöver detta har en av barnrättsstrategerna hållit i en utbildning i prövning av barnets bästa i enskilda ärenden riktad mot myndighetsutövning både inom verksamheterna vuxen samt barn och unga.

Vidare har barnrättstrategerna identifierat att medarbetarna som genomför barnavårdsutredningar redan använder checklistor som stöd medan de som arbetar med vuxenärenden inte använder checklistor eller barnkonsekvensanalyser på ett lika systematiskt sätt. Även barnrättssamordnaren lyfter att det finns en viss risk att barnets perspektiv missas i myndighetsutövningen och att Coronapandemin har utgjort en utmaning ur denna aspekt. Barnrättsstrategerna har med anledning av ovan utformat en checklista som ska användas som stödmaterial vid handläggning av enskilda vuxenärenden.

3.3.5 Stadsbyggnadsnämnden

Enligt utvecklingschefen på stadsbyggnadsförvaltningen har förvaltningen inte genomfört några större förändringar gällande arbetsformer eller beslutsprocesser sedan barnkonventionen blev en del av svensk lag. Detta utifrån att barnrättsperspektivet uppges vara väl integrerat inom verksamheten. Exempelvis framgår i förvaltningens verksamhetsplan att barnkonventionen behöver beaktas, dock saknas konkreta mål hur implementeringen ska förverkligas.

Stadsbyggnadsförvaltningen har genomgått en organisationsförändring som trädde i kraft vid årsskiftet 2020/2021. Innan organisationsförändringen fanns en verksamhet, miljö och livsstil, som arbetade med särskilt fokus på barn som målgrupp. I samband med organisationsförändringen flyttades miljö och livsstil dock över till miljöförvaltningen. Under hösten 2020 genomfördes en analys kring vilka risker organisationsförändringen och flytten av verksamheten kunde medföra. Vidare fick varje avdelning i uppdrag att analysera hur de arbetar med barnrättsperspektivet utifrån att barnkonventionen blev en del av svensk lag. Analysen resulterade i att förvaltningen inte såg en risk i samband med att miljö och livsstil lämnade förvaltningen. Uppföljningen visade enligt uppgift även på att barnrättsperspektivet är väl integrerat i förvaltningens kärnverksamheter. Riskanalysen ledde på så vis inte till några specifika åtgärder.

Inför beslut om investeringar genomförs en hållbarhetsanalys utifrån ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Stadsbyggnadsförvaltningens utvecklingschef uppger att barnrättsperspektivet till viss del kan hanteras inom det sociala perspektivet beroende på typen av investering det gäller men att barnrättsperspektivet inte utgör ett särskilt perspektiv.

Med hjälp av innovationsmedel utvecklas ett digitalt dialogverktyg för barn vid planering av lekplatser, *Pladdra*, tillsammans med tjänstedesigners på Hbg Works. Stadsbyggnadsförvaltningen har även arbetat med barnrättsperspektivet i ett projekt kring offentliga toaletter. Inom ramen för projektet har dialog med barn genomförts där både upplevelsen av befintliga offentliga toaletter och idéer om utformning av framtida offentliga toaletter framgår. Resultatet av projektet är att stadsbyggnadsnämnden har investerat 1,5 mnkr i två familjetoaletter.

2021-11-23

Utvecklingschefen gör bedömningen att stadsbyggnadsförvaltningen skulle kunna bli bättre på att genomföra barnkonsekvensanalyser gällande de interna processerna och att det inte räcker att två barnrättsstrateger ska axla ansvaret att sprida metoden för barnkonsekvensanalyser inom förvaltningen. Enligt utvecklingschefen saknas vid tidpunkten för granskningen en systematik kring i vilka processer och projekt barnkonsekvensanalyser ska tillämpas. Det saknas enligt uppgift även en uttalad ambitionsnivå från ledningsgruppen i frågan.

3.3.5.1 **Barnrättsstrateger**

Vid tidpunkten för granskningen har stadsbyggnadsförvaltningen två barnrättsstrateger. Båda har genomgått barnrättsutbildningen men har inget formaliserat uppdrag och uppger att förväntningarna på rollen är otydliga. En av barnrättsstrategerna har blivit uppmanad av förvaltningsledningen att genomgå utbildningen eftersom det fanns ett behov av fler barnrättsstrateger inom förvaltningen. Den andra barnrättsstrategen genomgick utbildningen på eget initiativ. Enligt uppgift har inte en specifik tjänstgöringsgrad avsatts till rollen som barnrättsstrateg.

Även om barnrättsperspektivet framgår i förvaltningens verksamhetsplan saknar barnrättsstrategerna en uttalad ambition från förvaltningsdirektören och ledningsgruppen kring vad barnrättsarbetet ska fokusera på och hur det ska genomföras inom förvaltningen. I syfte att börja förtydliga detta ska barnrättsstrategerna under september 2021 genomföra ett möte med ledningsgruppen.

En av barnrättsstrategerna arbetar med gestaltning och projektering av lekplatser och har arbetat med att hitta former för inkludering och dialog med barn, dels genom tidigare erfarenheter, dels genom inläsning av forskningsmaterial kring hur dialoger kan arrangeras. Enheten för gestaltning och projektering har framarbetat en egen dialogmetod som är baserad på forskning kring barns lek. Enheten har även kartlagt hur nära stadens barn har till lekplatser rent geografiskt och hur många barn i ett område som delar på en lekplats. Det saknas dock formella strategier kring hur förvaltningen ska arbeta med barnrättsperspektivet i stadsbyggnadsprocesserna. Däremot uppges enhetens arbete till stor del utgå från *Livskvalitetsprogrammet*.

Dialogmetoden går ut på att prata med barn kring hur de vill leka och var de vill leka. I syfte att göra dialogmetoden jämlik valde enheten att låta en konstnär framarbeta en plansch där barn som gör olika saker framgår. Inom ramen för dialogen kan även små barn, barn som inte har svenska som modersmål och barn med funktionsnedsättningar peka på bilder. Den nya metoden har enligt uppgift bidragit till att komma bort från realistiska önskelistor och att ta bort vuxna ur dialogen. Vid tidpunkten för granskningen håller metoden på att digitaliseras. Utöver detta genomförs årliga allmänna dialoger med barn då enheten har varit ute på olika lekplatser. Flertalet kampanjer har genomförts där enheten ber lekexperter komma ut till lekplatserna. Dialogerna uppges dock vara personbundna och att det krävs att en engagerad medarbetare driver arbetet.

Den andra barnrättsstrategen arbetar med översiktsplaneringen och inför framarbetandet av den nya översiktsplanen (ÖP) framgår det tydligt i uppdraget till stadsbyggnadsförvaltningen att barn ska utgöra en prioriterad målgrupp i ÖP. Inom ramen för uppdraget har ÖP-enheten träffat tio skolor på åtta orter utanför Helsingborg

för att diskutera framtiden. I dialogen om barnets perspektiv utvecklade enheten en egen metod, som har inslag av naturpedagogik, samt metoden *Arkitekter i skolan* som är forskningsbaserad och tidigare har använts av detaljplanenheten. *Arkitekter i skolan* bygger på att träffa klasser (åk 3–6) under en längre period och genomföra planpromenader tillsammans på plats i de aktuella områdena. Barnrättsstrategen uppger att utmaningen är att anpassa förväntansbilden efter vad som är möjligt att genomföra. Den nya översiktsplanen ska antas i december 2021.

Barnrättsstrategerna lyfter att det är en utmaning att arbeta med barn och unga inom stadsbyggnadsverksamheten eftersom tidsperspektiven är långa och det kan vara svårt att behålla barnens intresse. Barnrättsstrategerna ser ett behov av att förvaltningen blir bättre på att hålla barnen uppdaterade och återkoppla gällande olika processer.

3.3.5.2 Barnkonsekvensanalys

Enligt barnrättsstrategerna är arbetet kring implementering av barnkonsekvensanalyser på gång vid tidpunkten för granskningen. En mindre barnkonsekvensanalys har enligt uppgift genomförts gällande en park och en övergripande barnkonsekvensanalys ska genomföras gällande detaljplanen för Östra Ramlösa. I syfte att få stöd i arbetet har en konsult tagits in för att arbeta med barnkonsekvensanalys kopplat till Östa Ramlösa. En av barnrättsstrategerna medverkar på eget initiativ i den aktuella arbetsgruppen för att lära mer om metoden samt bidra med sina erfarenheter av dialog med barn. Barnrättsstrategerna gör bedömningen att det vid tidpunkten för granskningen saknas kompetens inom förvaltningen att genomföra barnkonsekvensanalyser på ett systematiskt sätt, särskilt kopplat till stadsbyggnadsprocessens olika skeden.

3.3.6 Bedömning

Vi ser positivt på det arbete som bedrivs på kommunövergripande nivå inom ramen för barnrättsnätverket. Exempelvis avseende framarbetande av stödmaterial och tillhandahållande av utbildning gällande barnrättsperspektivet till stadens förvaltningar. Vi konstaterar att arbetet gällande barnkonsekvensanalyser har påbörjats inom barnrättsnätverket och att planen framöver är att respektive förvaltning ska fortsätta med implementeringen inom verksamheterna. Vi noterar dock att arbetet kring barnrättsnätverket och genomförandet av barnkonsekvensanalyser grundar sig på olika tjänstepersoners initiativ och grundar sig inte i ett formellt uppdrag från ledningen eller politiken.

Vi gör bedömningen att uppdraget för kommunstyrelsens barnrättsstrateger vid tidpunkten för granskningen är otydligt. Vidare bedömer att kommunstyrelsen vid tidpunkten för granskningen inte säkerställer att barnrättsperspektivet införlivas i arbetsformer och beslut som berör barn och unga inom den egna förvaltningen på ett systematiskt sätt.

Vi gör bedömningen att barn- och utbildningsnämndens samt idrotts- och fritidsnämndens barnrättsstrateger saknar ett tydligt uppdrag som stöttar utveckling på förvaltningsnivå. Vid tidpunkten för granskningen saknas ett förvaltningsgemensamt arbete för att stärka barnrättsperspektivet i skol- och fritidsförvaltningens beslut- och arbetsformer. Vi noterar att barnkonventionens förändrade status som svensk lag inte

2021-11-23

har medfört någon direkt förändring av arbetsformerna inom utbildningsverksamheten. Vi konstaterar däremot att det finns ett starkt fokus på ungdomsinflytande inom fritidsverksamhetens arbetsformer, exempelvis inom ramen för *Ungt inflytande*, ungdomsrådet och IOP. Vi ser dock utvecklingspotential i att nyttja ungdomsrådet ytterligare i nämndernas arbets- och beslutsprocesser. Utifrån ovan gör vi bedömningen att barn- och utbildningsnämnden och idrotts- och fritidsnämnden inte till fullo säkerställer att barnrättsperspektivet införlivas i arbetsformer och beslut som rör barn och unga på ett systematiskt sätt.

Vi ser positivt på den strategi, med tydliga mål och aktiviteter, för barnrättsarbetet som upprättats inom socialförvaltningen. Vi noterar även att socialförvaltningens barnrättsstrateger har påbörjat implementeringen av barnkonsekvensanalyser inom förvaltningen och det finns en plan för hur förvaltningsledningen samt socialnämnden ska introduceras till arbetet med barnkonsekvensanalyser. Vid tidpunkten för granskningen gör vi bedömningen att barnkonsekvensanalyser dock inte fullt ut är implementerade i förvaltningens och nämndens besluts- samt arbetsformer men att kunskapshöjande insatser pågår. Sammanfattningsvis bedömer vi att socialnämnden i stora delar säkerställer att barnrättsperspektivet införlivas i arbetsformer och beslut som berör barn och unga på ett systematiskt sätt.

Vi noterar att stadsbyggnadsförvaltningen har börjat hitta former och metoder för barns inflytande och delaktighet i stadsbyggnadsnämndens verksamheter. Exempelvis genom verktyget *Pladdra*, dialogmetoden för utformning av lekplatser och *Arkitekter i skolan*. Vidare konstaterar vi att även stadsbyggnadsförvaltningen har inlett arbetet kring implementering av barnkonsekvensanalyser. Vid tidpunkten för granskningen saknas dock en strategi för hur och inom ramen för vilka processer barnkonsekvensanalyser ska genomföras. Utifrån ovan gör vi bedömningen att stadsbyggnadsförvaltningen inte till fullo säkerställer att barnrättsperspektivet införlivas i arbetsformer och beslut som rör barn och unga på ett systematiskt sätt. Vidare noterar vi att stadsbyggnadsförvaltningens barnrättsstrateger saknar ett formellt uppdrag.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att granskade nämnder/styrelse i varierande grad har säkerställt att barnrättsperspektivet införlivas i besluts- och arbetsformer som berör barn och unga utifrån att barnkonventionen blev en del av svensk lag.

3.4 Utbildningsinsatser

Barnrättsnätverket har framarbetat ett workshopmaterial och var innan Coronapandemin ute i förvaltningarna och föreläste. Vid tidpunkten för granskningen framarbetar en arbetsgrupp ett digitalt utbildningsmaterial via E-learning. Utbildningsmaterialet ska vara färdigställt under 2021. Utöver detta försöker nätverket hitta ett sätt att följa hur många utbildningar som genomförs i staden och hur många medarbetare som utbildas inom barnrättsområdet.

3.4.1 Kommunstyrelsen

Stadsledningsförvaltningens medarbetare har inte genomgått grundutbildning avseende barnkonventionen. Samtliga politiker inom kommunstyrelsen som deltog i barnhearings har däremot fått en introduktion till barnkonventionen.

3.4.1 Barn- och utbildningsnämnden

Enligt chefscontrollern på skol- och fritidsförvaltningen har förvaltningens jurister hållit i utbildning avseende barnkonventionen för nämnden samt rektorerna under våren 2019.

3.4.2 Idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden avsatte medel i 2016 års budget för ett kunskapslyft för nämndens samtliga medarbetare. I arbetet, som gick under namnet *Fritidslyftet*, fick medarbetarna utbildning i bland annat FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen.

Vid nämndssammanträdet i juni 2019 fick idrotts- och fritidsnämnden en presentation av utbildningsdirektören om vad det innebär att barnkonventionen skulle bli svensk lag och hur staden arbetar med frågan.

3.4.3 Socialnämnden

Barnrättstrategerna har hållit i sex utbildningar för cirka 30 personer per tillfälle. Vid tidpunkten för granskningen har förvaltningens samtliga chefer genomgått utbildningen. Under hösten 2021 är ytterligare en utbildning inbokad. Enligt barnrättstrategerna finns ett behov av att framöver diskutera formatet för utbildningarna och eventuellt integrera dem i introduktionen för nyanställda. Socialnämnden har fått inledande information om barnkonventionen i maj 2020¹⁰ och kommer i november 2021 vidareutbildas avseende barnkonsekvensanalyser.

3.4.4 Stadsbyggnadsnämnden

Utbildningsinsatser för stadsbyggnadsnämnden och stadsbyggnadsförvaltningen gällande barnkonventionen har inte genomförts. Barnrättstrategerna har under september 2021 genomfört en föredragning för ledningsgruppen och lyft vikten av att tillhandahålla en grundutbildning till medarbetarna. Barnrättstrategerna lyfte även behovet av att utbilda fler barnrättstrateger inom förvaltningen.

3.4.5 Bedömning

Vi konstaterar att granskade nämnder/styrelse har kommit olika långt gällande utbildningsinsatser inom barnkonventionen och dess tillämpning för nämnd/styrelse och verksamhetens medarbetare. På en övergripande nivå ser vi positivt på det arbete som barnrättsnätverket bedriver gällande tillhandahållande av föreläsningar när verksamheterna efterfrågar det samt det påbörjade arbetet kring ett digitalt

---

¹⁰ 2020-05-28 § 116.

utbildningsmaterial. Vidare noterar vi att barn- och utbildningsnämnden, rektorer inom barn- och utbildningsnämnden, idrotts- och fritidsnämnden och dess verksamheter samt socialnämnden har genomgått utbildning avseende barnkonventionen. Det pågår även ett arbete med att utbilda samtliga medarbetare inom socialnämndens verksamheter.

Vi konstaterar dock att stadsledningsförvaltningens, stadsbyggnadsförvaltningens och barn- och utbildningsnämndens medarbetare (utöver rektorer) samt stadsbyggnadsnämndens ledamöter inte har genomgått grundutbildning avseende barnkonventionen. Vidare har inte samtliga ledamöter i kommunstyrelsen tillhandahållits utbildning.

På så vis gör vi bedömningen att det inte har genomförts fullt tillräckliga utbildningsinsatser om barnkonventionen och dess tillämpning för samtliga granskade nämnder/styrelsen och deras verksamheter.

3.5 Uppföljning, återrapportering och kommunstyrelsens uppsiktsplikt

3.5.1 Kommunstyrelsen

Under kommunstyrelsen finns en politisk beredning för livskvalitet där frågor kring barnkonventionen hanteras. Beredningen ansvarar för hela *Livskvalitetsprogrammet* där bland annat miljö, klimat och folkhälsa ingår. Implementeringen av barnkonventionen utgör dock inte en återkommande punkt på beredningens agenda.

Rapporten från den första barnhearingen rapporterades till kommunstyrelsen 2019. Efterföljande rapporter rapporterades till beredningen för livskvalitet. I övrigt finns inget rapporteringssystem kring det övergripande arbetet kring barnkonventionen i staden eller hur arbetet med det övergripande barnrättsnätverket fortlöper. Representant från stadsledningsförvaltningen har inte bjudits in till fullmäktige eller kommunstyrelsen för att rapportera hur arbetet fortskrider.

En uppföljning av *Plan för lika möjligheter* genomfördes hösten 2020 där förvaltningar och bolag fick skatta planens olika perspektiv. Barns rättigheter var ett av områdena som skattades som högst utifrån att respondenterna upplevde att området prioriteras. Barnrättstrategerna på stadsledningsförvaltningen känner dock inte till om detta beror på att respondenterna arbetar inom en verksamhet som har målgruppen barn och unga eller om det beror på att insatser genomförts för att säkerställa barnrättsperspektivet.

3.5.1 Barn- och utbildningsnämnden

I de årliga kvalitetsrapporterna till nämnden för de olika skolformerna ingår barn och elevers inflytande och delaktighet som ett uppföljningsområde utifrån läroplanerna. I kvalitetsrapporterna för förskola och grundskola läsåret 2019/2020 framgår en analys och bedömning av elevernas inflytande. Årligen genomförs en skoltemp på enhetsnivå där elever, föräldrar och personal får svara på frågor. Resultatet av skoltempen rapporteras sedan till nämnden. Däremot sker ingen rapportering specifikt utifrån barnrättsperspektivet eller barnkonventionens tillämpning i nämndens verksamheter.

3.5.2 Idrotts- och fritidsnämnden

Enligt uppgift informeras idrotts- och fritidsnämnden kontinuerligt gällande fritidsverksamhetens pågående projekt och processer som berör ungdomsinflytande. Utöver detta lyfts informationen enligt uppgift även i delårsbokslut och årsbokslut. Vidare arbetar den öppna fritidsverksamheten även med nyckeltal kring ungdomsinflytande i sina verksamhetsplaner. Dock sker ingen specifik rapportering utifrån barnrättsperspektivet eller barnkonventionens tillämpning i nämndens verksamheter.

3.5.3 Socialnämnden

Uppföljning av socialförvaltningens tillämpning av barnperspektivet sker inom ramen för den interna kontrollen, som beslutas och återrapporteras till socialnämnden. Inom ramen för uppföljningen av den interna kontrollen för 2020 följdes nedanstående kontrollpunkter upp gällande dokumentation i klientärenden:

- Är barnperspektivet synligt i Vuxens ärenden?
- Är barnets perspektiv synligt i Barn, Unga och Familjs (BUF) ärenden?

Uppföljningen visar på att barnperspektivet finns med i samtliga granskade grundutredningar i Vuxens ärenden. Socialförvaltningen gör även bedömningen att barnets perspektiv överlag är synligt i barnärendena hos BUF. Uppföljningen har föranlett åtgärden att socialförvaltningen ska fortsätta granska om barnperspektivet är synligt i Vuxens ärenden och BUF:s utredningar under 2021.

I den interna kontrollplanen för 2021 framgår att utöver ovanstående kontrollpunkter har följande kontrollpunkt tillkommit avseende dokumentation i klientärenden:

- Har barnets uppfattning om sina behov framkommit och dokumenterats på mottagningen i ärenden som rör anmälan? Har samtal med barnet skett? Om inte, har det motiverats?

När socialförvaltningens barnrättsstrategi var ny 2020 lanserades den på ett ledarforum med budskapet att samtliga medarbetare skulle utbildas och samtliga enheter skulle genomföra en ny aktivitet kopplat till barnrätten. Detta kommer följas upp inom ramen för intern kontroll under 2021. Uppdraget är att följa upp de förflyttningar som genomförts kopplat till strategin för 2020. Uppföljningen ska genomföras genom ett samarbete med en gymnasieskola med inriktning mänskliga rättigheter och film. Ungdomarna kommer intervjuas chefer och medarbetare kring de förflyttningar som skett, vilket ska mynna ut i två filmer. Den kortare filmen kommer bifogas till den interna kontrollrapporten som skickas till nämnden.

Barnrättstrategerna har enligt uppgift deltagit på förvaltningsledningsgruppens möten för att informera vid flertalet tillfällen. Barnrättstrategerna har även löpande deltagit på ledarforum. På ledarforum i september 2021 introducerade barnrättstrategerna arbetet med barnkonsekvensanalys.

3.5.1 Stadsbyggnadsnämnden

Verksamhetsuppföljning sker tre gånger per år och förvaltningsdirektören valde under hösten 2020 att fokusera extra på barnperspektivet. Efter genomförd verksamhetsdialog hösten 2020 genomfördes en återrapportering till stadsbyggnadsnämnden den 22 oktober¹¹ avseende förvaltningens arbete med barnrättsperspektivet vid planering. Det sker enligt uppgift dock ingen löpande rapportering till stadsbyggnadsnämnden gällande arbetet med barnkonventionen. Inom ramen för riskidentifieringen inför den interna kontrollen har ingen verksamhet lyft barnrättsperspektivet som en risk.

3.5.2 Bedömning

Vi noterar att uppföljning av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen till viss del sker inom ramen för uppföljningen av *Plan för lika möjligheter* samt barn- och utbildningsnämndens kvalitetsrapporter. Utöver detta följer socialnämnden årligen upp tillämpningen av barnrättsperspektivet inom ramen för den interna kontrollen. Vi ser positivt på socialförvaltningens initiativ att inkludera unga inom ramen för det interna kontrollarbetet 2021.

Vi konstaterar att återrapportering gällande tillämpningen av barnkonventionen till viss del sker till beredningen för livskvalitet under kommunstyrelsen. Återrapportering till berörda nämnder/styrelse sker i huvudsak inom ramen för den löpande informationen från verksamheten. Undantaget är socialnämnden där arbetet kring barnkonventionen även återrapporteras till nämnden inom ramen för uppföljningen av den interna kontrollen.

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att det saknas tillräcklig och systematisk uppföljning och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen både på kommunövergripande nivå och i samtliga granskade nämnder/styrelse, förutom i socialnämnden. Eftersom det saknas uppföljning av barnrättsarbetet på kommunövergripande nivå gör vi bedömningen att kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt kan stärka sin uppföljning av hur berörda nämnder säkerställer barnkonventionens tillämpning och om insatta åtgärder har haft avsedd effekt.

---

¹¹ § 269

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna inte fullt ut har en ändamålsenlig ledning, styrning och uppföljning av verksamheterna utifrån ett barnperspektiv. Undantag är socialnämnden som i högre utsträckning än övriga granskade nämnder/styrelse har säkerställt att barnrättsperspektivet tillvaratas i verksamheten. Vi bedömer därtill att granskade nämnder/styrelse i varierande grad säkerställer att barnkonventionen tillämpas i verksamheterna. Vi gör bedömningen att det saknas tydliga målsättningar och styrdokument på kommunövergripande och nämnds/styrelsenivå som säkerställer barnkonventionens tillämpning i Helsingborgs stad.

Vi noterar att kommunfullmäktige har antagit två stadsövergripande styrdokument, *Livskvalitetsprogrammet* och *Plan för lika möjligheter 2017–2020*, som har bäring på barn och ungas delaktighet samt inflytande. Däremot saknas styrdokument som specifikt säkerställer implementeringen av barnkonventionen i stadens verksamheter. Vi gör bedömningen att det saknas tydliga målsättningar och styrdokument på kommunövergripande och nämnds/styrelsenivå som säkerställer barnkonventionens tillämpning i Helsingborgs stad.

Helsingborgs stads kommunövergripande barnrättsnätverk bedriver utvecklingsarbete kopplat till implementeringen av barnkonventionen, utbildar förvaltningarna och nämnderna gällande barnrättsperspektivet samt framarbetar stödmaterial för tillämpning av barnkonventionen inför beslut, exempelvis barnkonsekvensanalys.

Utifrån nämndernas grunduppdrag och speciallagstiftningar, gör vi bedömningen att perspektiven barn och ungas rättigheter, delaktighet och inflytande på olika sätt införlivas i granskade nämnders arbetsformer. I vilken utsträckning som nämnderna säkerställer att barnkonventionen tillämpas i verksamheterna och att barnrättsperspektivet utgör en systematisk del i arbets- och beslutsformer varierar dock. Vid tidpunkten för granskningen har ingen förvaltning börjat tillämpa metoden för barnkonsekvensanalyser i bred utsträckning inför beslut. Vi gör även bedömningen att barnrättsstrategernas uppdrag inom förvaltningarna i stor utsträckning är otydliga och varierar utifrån nämndernas olika ambition och prioritering av arbetet. Vidare noterar vi att förvaltningarna i varierande grad nyttjar barnrättsstrategernas kunskap och expertis på förvaltningsövergripande nivå.

Vi bedömer att granskade nämnder har kommit olika långt avseende utbildningsinsatser gällande barnkonventionen och dess tillämpning för nämnd/styrelse och verksamhetens medarbetare. Vi noterar att flertalet nämnder inte har sett över vilka utbildningsbehov som finns hos medarbetare och ledamöter gällande barnkonventionen. På så vis gör vi bedömningen att det inte har genomförts fullt tillräckliga utbildningsinsatser om barnkonventionen och dess tillämpning för samtliga granskade nämnder/styrelsen och deras verksamheter.

Slutligen bedömer vi att det saknas tillräcklig och systematisk uppföljning och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen. Detta både på kommunövergripande nivå och i samtliga granskade nämnder/styrelse, med undantag för socialnämnden. Eftersom det saknas uppföljning av barnrättsarbetet på kommunövergripande nivå gör vi bedömningen att kommunstyrelsen inom ramen för

Helsingborgs stad

Granskning av tillämpning av barnkonventionen

2021-11-23

sin uppsiktsplikt kan stärka sin uppföljning av hur berörda nämnder säkerställer barnkonventionens tillämpning. Vidare kan kommunstyrelsen stärka uppföljningen av huruvida insatta åtgärder har haft avsedd effekt.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **kommunstyrelsen** att:

- Utveckla styrdokument som tydliggör hur barnkonventionen ska implementeras i stadens verksamheter.
- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och styrelsenivå.
- Säkerställa att uppdraget för kommunstyrelsens barnrättsstrateger tydliggörs.
- Se över behovet av utbildning för kommunstyrelsens medarbetare och ledamöter avseende tillämpning av barnkonventionen.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.
- Utifrån sin uppsiktsplikt följa upp hur nämnderna säkerställer barnkonventionens tillämpning samt om insatta insatser har haft avsedd effekt.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **barn- och utbildningsnämnden** att:

- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämndsnivå.
- Säkerställa att uppdraget för nämndens barnrättsstrateger tydliggörs och samordnas utifrån förvaltningens övergripande arbete i barnrättsfrågor.
- Se över behovet av utbildning för nämndens medarbetare avseende tillämpning av barnkonventionen.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **idrotts- och fritidsnämnden** att:

- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämndsnivå.
- Säkerställa att uppdraget för nämndens barnrättsstrateger tydliggörs och samordnas utifrån förvaltningens övergripande arbete i barnrättsfrågor.

Helsingborgs stad

Granskning av tillämpning av barnkonventionen

2021-11-23

- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **socialnämnden** att:

- Följa upp att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämnds nivå i enlighet med framtagna strategier.

Mot bakgrund av genomförd granskning och slutsatserna ovan rekommenderar vi **stadsbyggnadsnämnden** att:

- Säkerställa att barnrättsperspektivet införlivas på ett systematiskt sätt i arbets- och beslutsprocesser i ärenden som rör barn och unga på förvaltnings- och nämnds nivå.
- Säkerställa att uppdraget för nämndens barnrättsstrateger tydliggörs och samordnas utifrån förvaltningens övergripande arbete i barnrättsfrågor.
- Se över behovet av utbildning för nämndens medarbetare och ledamöter avseende tillämpning av barnkonventionen.
- Stärka uppföljningen och återrapportering av arbetet som rör tillämpningen av barnkonventionen inom den egna verksamheten.

Datum som ovan

KPMG AB

Ida Brorsson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Frida Starbrant
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Bilagor

Bilaga 1 - FN:s konventionen om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs av FN:s generalförsamling 1989. Redan innan barnkonventionen antogs omfattades barn av andra internationella överenskommelser, exempelvis FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Trots detta konstaterade FN att barn är en extra utsatt grupp och en konvention togs fram för att ytterligare stärka barnets rättigheter.

Barnkonventionen är den konvention som flest länder har anslutit sig till. Hittills har 196 stater ratificerat¹² barnkonventionen och idag är det enbart USA som inte har ratificerat konventionen. Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och var en av de första staterna att göra detta. När Sverige antar internationella överenskommelser är tillvägagångssättet att den gällande rätten transformeras, det vill säga att de nationella lagarna skrivs om så att de stämmer överens med den antagna konventionen.

Revisionsfrågorna i denna granskning speglar de fyra huvudprinciperna i barnkonventionen:

- **Artikel 2** handlar om barns lika värde och rättigheter och att ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som ratificerat den.
- **Artikel 3** handlar om att barnets bästa ska komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barnet. "Barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som bedöms vara barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall med hänsyn till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- **Artikel 6** handlar om att varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte enbart om fysisk hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- **Artikel 12** lyfter fram barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikter beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Den 1 januari 2020 fick barnkonventionen status som svensk lag¹³ och det blev då ännu tydligare att barn är egna individer med egna rättigheter. Barnkonventionen har dock sedan den antogs 1990 varit juridiskt bindande men i och med att barnkonventionen fick status som svensk lag fick den en än högre status. Införandet av lagen har dock inte inneburit några nya rättigheter för barn.

En skillnad i och med att barnkonventionen blev lag är att det läggs ett större ansvar på myndigheter, rättsväsendet och andra beslutsfattare att tillämpa rättigheterna i

¹² När en stat ratificerar en konvention förpliktar sig staten att följa konventionen. I och med ratificeringen blir konventionen juridiskt bindande för staten.

¹³ Detta görs genom lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnrättslagen).

konventionen så att de får ett större genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn.

Barnkonventionen har nu samma status som andra lagar och kan ensamt åberopas i svenska domstolar, vilket inte var möjligt tidigare. Barnkonventionen lägger grunden för barns rättigheter och tanken är att det ska vara det yttersta skydds nätet när övriga lagar inte räcker till.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Den 1 december 2010 godkände riksdagen strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige, som utgick från regeringens förslag i propositionen *Strategi för att stärka barnets rättigheter* (prop. 2009/10:232). Strategin syftar till att stärka barnets rättigheter i Sverige och ersätter den strategi för att förverkliga barnkonventionen i Sverige som gällt sedan 1999. Strategin består av ett antal principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Avsikten med strategin är att den ska vara en utgångspunkt för offentliga aktörer på statlig och kommunal nivå (riksdag, regering, statliga myndigheter, dåvarande landsting och kommuner) som i sina olika verksamheter ska säkerställa barnets rättigheter.

Bilaga 2 – Prioriterade områden i Livskvalitetsprogram

- Skapa och utveckla en mångfald av trygga, inspirerande och hälsosamma miljöer för barn och unga att vistas i.
- Satsa på tidiga insatser och samarbeten för att alla barn ska kunna få en god uppväxt, goda kunskaper och ett bra liv som vuxna, och säkra att barn och unga i behov av ny boendemiljö eller omplacering känner sig trygga och väl omhändertagna.
- Hitta arbetssätt och göra insatser som mildrar effekterna av ekonomiska skillnader i barns uppväxter och minska konsekvenserna av social utsatthet.
- Lyfta fram barnets röst i samhället genom att lyssna bättre och anpassa vår kommunikation.

Bilaga 3 – Socialförvaltningens mål för barnrättsarbetet 2020 och 2021

Mål år 2020

- Alla chefer och minst hälften av all personal har grundläggande kunskap om barnrätt.
- Alla arbetsgrupper gör minst en ny aktivitet som främjar barnrättsarbetet.
- Alla arbetsgrupper provar på att arbeta med barnkonsekvensanalyser och/eller barnchecklistor.
- Barnets perspektiv blir synligare i beslutsunderlag hos BUF, barnperspektivet blir synligt på Vuxen.

Helsingborgs stad

Granskning av tillämpning av barnkonventionen

2021-11-23

Mål år 2021

- Barnkonsekvensanalyser sker vid stora förändringar. Politik, ledning och medarbetare har kännedom om och medverkar i analyserna.
- Barnkonsekvensanalyser sker av hur barnens rätt har påverkats under coronapandemin.
- Alla på socialförvaltningen har vid årsskiftet genomgått utbildning i barnkonventionen.